

TORSDAG 24 NOVEMBER. NR 47/2011

Henrik
Perret vill
gå vidare
Sidan 2

”Kristen”
får ny tyngd
i asylfrågor
Sidan 4

Ingen jul
utan
kål
Sidan 7

**Kapelljakt
i Kantlax** Sidan 8

Välkomna en god advent

Sidan 15 och 20

**Så ser religionerna
på mörkertiden**
Sidan 12

**Mammas flicka blev
mannens fånge**
Sidan 10

**Lokal
bilaga
till Petrus**

**Fontana
Medias
julkatalog**

DE SOM arbetar med det heliga måste vara väldigt förhärdade, blinda och döva om de inte någon gång misströstar menar Henrik Perret.
– Samtidigt är det stort att få gå med dem som har det tungt. Människan är vackrast i motgången, för då skalas det fåfänga bort.

HENRIK PERRET

INGA TOFFLOR I FARS-DAGSPAKETET I ÅR. DÄREMOT KAFFE. ”INTE SKADLIGT BARA MAN INTE DRICKER FÖR LITE.”

FÅNGAR SIN ÅNGEST I NILS BOLANDERS ORD: ”OCH JAG TYCKTE MIG HA FUSKAT BORT DET SOM VAR ETT STORT OCH HÄRLIGT KALL.”

Berg, Häggblom kontraktsprostar

FÖRMÄN. Kyrkoherden i Pedersöre **Hans Häggblom** har valts till kontraktsprost i Pedersöre prosteri och kyrkoherden i Vörå **Berndt Berg** till kontraktsprost i Korsholms prosteri.

Valen var i det närmaste enhälliga. Häggblom fick 24 av 25 givna röster och Berg fick 20 av 22 röster. Röstberättigade är präster, lektorer, familjerådgivare,

sjukhusteologer och pensionerade präster inom prosteriet.

Domkapitlet utser formellt kontraktsprosten bland de tre kandidater som fått mest röster.

Kontraktsprosten verkar som förman för prästerna och biskopens representant inom prosteriet. Mandatperioden är sex år.

Pargas kyrka återinvigs

FEST. Pargas medeltida kyrka har grundrenoverats och återinvignings på första advent. I festhögmässan deltar bland annat en stor festkör med lokala körer och körsångare.

Firandet av den förnyade kyrkan fortsätter samma kväll med en välgörenhetskonsert till förmån för ”Fonden för Skärgårdshavets bevarande”.

ERIC JANSSON

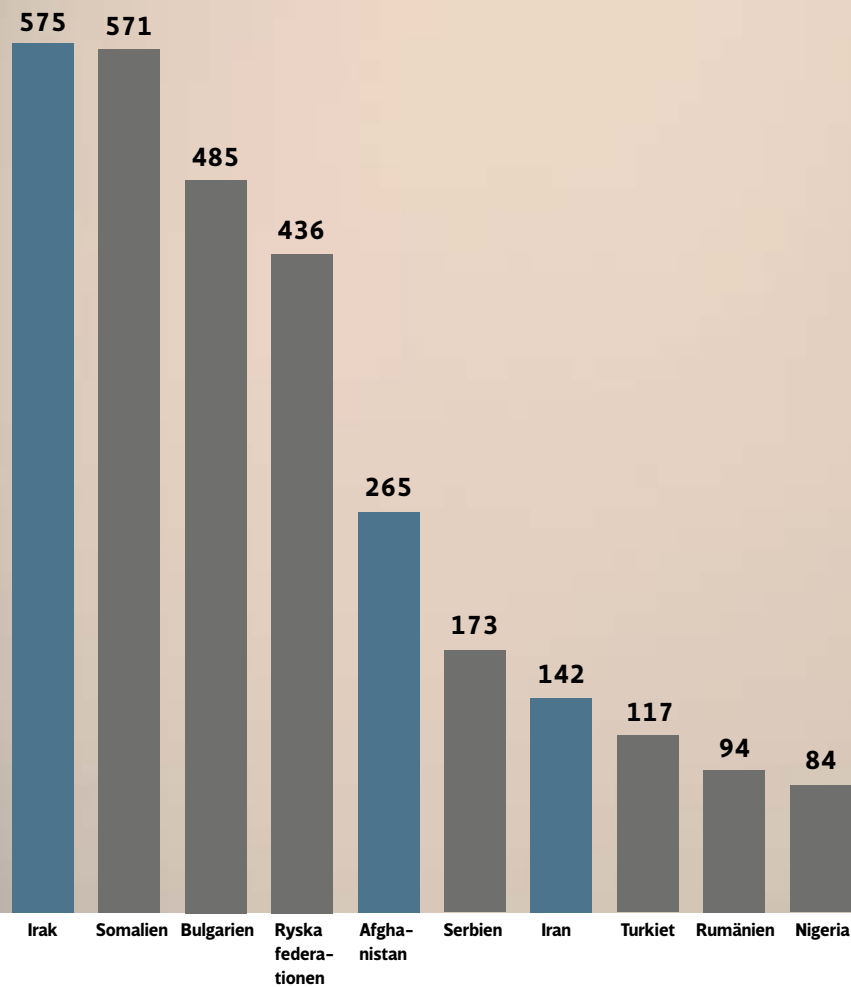

Kanal Hoppet i samarbete med Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA), Gemensamt svenskt församlingsarbete i Helsingfors, Församlingsförbundet r.f. Johannes församling och Matteus församling.

TIO I TOPP 2010

hemländer för asylsökande till Finland

Källor: Migrationsverket, UNHCR Asylum Trends Report 2010

SHAHABALDI EBRAHIMI är iransk journalist. Han har dokumenterat övertramp mot kristna i form av allt från mord till kyrkor som tvingats i förfall.

Trosgeografin satt på kartan

TRON SOM LIVSHOT. Migrationsverkets specialforskare är nu beredda att lyssna på sakkunniga om kristnas situation.

TEXT OCH FOTO: **MAY WIKSTRÖM** GRAFIK: **MALIN AHO**

Bakom ett asylbeslut hittar man minst en finländsk forskare av ett mycket specialiserat slag. Dessa geografidetektiver kartlägger situationen i olika länder, både genom mediebevakning och fältbesök. Deras bedömning är viktig bakgrund för alla asylbeslut.

”Länderinformation” lyder termen på migrationsverket. Nu har de här forskarna fått upp ögonen för att de kristna ibland är särskilt utsatta.

Häromveckan bjöds sakkunniga kristna organisationer in för att dela med sig om det arbete de gjort i många år. Fokus låg på de kristnas situation i Iran, Irak, Afghanistan och Pakistan.

Forskaren **Antero Leitzinger** vid Migrationsverket berättar att tjänstemännen anar en ökning i migrationen bland kristna från vissa regioner.

– Vi vet inte hur många av dem som

är kristna, sådan statistik förs inte. Men vi ser att antalet asylsökande från länder där de kristna är i klar minoritet är fler, säger han.

Från lugn till blint hat på en sekund

I publiken sitter finländska representanter för olika samfund och missionsorganisationer. Också Finland-Assyrienföreningens representanter har bänkat sig. Deltagarna kommenterar med konkreta detaljer under presentationernas gång. Forskarna antecknar, ställer följdfrågor.

En av dem som gör ett starkt intryck är Pakistanmissionären **Reino Junttila**. Han verkade i landet för tjugio år sedan och arbetar fortfarande i regionen.

– På den här tiden har det skett en otrolig förändring i landet. Det största problemet är att landets blasfemi- eller hädelselagar som gör att en folksamling på ett ögonblick kan ta till besinningslöst våld bara genom att påstå att någon har hädat, säger Junttila.

De här lynchningarna är det största hotet mot kristna i landet. Polisen och myndigheterna står maktlösa, hädelselagarna som instrument för hämnd

på landsmän är ett problem också för den muslimska majoriteten.

– Det här är ett oförutsägbart hot av ett annat slag än det som kan komma från myndigheter, konstaterar Antero Leitzinger.

Ingen lösning att ”tro och hålla tyst”

Maktbruk från regimhåll vittnar däremot iraniern och journalisten **Shahabaldin V. Ebrahimi** om.

– Jag tvingades fly efter att ha skrivit en kritisk artikel om korruptionen. Vid den tiden var jag lika trött på allt prat om religion som de flesta andra iranier, berättar han.

I exil hittade han kristendomen och blev en hängiven pingstvän. Han vill lyfta fram konvertiternas dilemma. Att avfalla från islam är inte tillåtet, men i väst är förståelsen för konvertiternas situation liten.

– Ibland ifrågasätter myndigheterna att man faktiskt är omvänd. Andra gånger kan någon få rådet att åka tillbaka till Iran och hålla tyst. Hur rimmar det här med FN-deklarationens 18 artikel? Och hur ska jag som tror att jag fått ta emot den helige Ande åka hem

och förväntas hålla mun om det, undrar han.

Ebrahimi får också frågor om pastor **Joseph Nadarkhani**, som dömts till hängning på grund av att han konverterat. En del uppgifter säger att hans tro inte rymms inom den klassiska kristendomen.

– Det här är ett medvetet test från regimens sida, menar Ebrahimi.

Han säger att myndigheterna både vill se hur stark världssamfundet reagerar och om de olika kristna kyrkorna lyckas hålla ihop i försvaret av någon som påstås stå i religionens utkanter.

MIGRATIONSFRÅGOR

Inrikesministeriet ansvarar för förvaltning, politik och lagstiftning.

Migrationsverket ansvarar för uppehållstillstånd och intervjuer och beslut om asyl och uppehåll av humanitära skäl.

PRÄSTFÖRBUNDET PRIS

Ekopräst blir Årets präst

Finlands kyrkas prästförbund har valt pastor **Ilkka Sipiläinen** till årets präst med motiveringen att Sipiläinen fått kyrkans och församlingarnas miljöansvar att växa.

Sipiläinen utexaminerades som teologie magister från Helsingfors universitet år 1985 och prästvigdes samma år.

ORTODOX JULFASTA

Glöm dieten, världen hungrar

Ortodoxa kyrkans julfasta inleddes förra veckan. I ett herdabrev inför fasta påminner Finlands ortodoxa kyrkas ärkebiskop **Leo** om att fastan är en andlig process.

”Det är matkris i världen, men i Finland har vi koncentrerat oss på att diskutera olika dieters betydelse för vår kroppsform. Samtidigt kan en stor del av världens befolkning inte skaffa sitt dagliga bröd”, skriver Leo och påminner om att poängen med fastan inte är att tänka på mat utan få oss att vara tacksamma för maten.

JULSTÄMNING ARBETSPLATSER

Många vill ha andakt före jul

Många arbetsgivare bjuder in lokalförsamlingen för att hålla en julandakt för personalen, rapporterar Kyrklig tidningstjänst.

I Reso har andakter hållits i till exempel banker eller byggföretag. Innehållet består av ett kort tal av prästen och några julpsalmer.

– Ofta äger andakterna rum under morgnarna de senaste bråda dagarna före jul. Föreningar och klubbar ber ändå oftare om julandakter än arbetsplatser, berättar **Tiina Rautiainen**, pastor i Raision seurakunta.

Församlingarna i Pedersöre ihop sannolikt 2013

FUSION. Radikala förändringar är på kommande inom Pedersöre kyrkliga samfällighet 2013. Det innebär sammanslagna församlingar och en budget som är tio procent lägre än budgeten 2012.

TEXT & FOTO:
JOHAN SANDBERG

Den bedömningen gör kyrkoherde Bo-Göran Åstrand i Jakobstad. Han leder två arbetsgrupper som grannar på framtiden inom Pedersöre kyrkliga samfällighet.

Sannolikt kommer åtminstone Pedersöre, Purmo och Esse församlingar att gå ihop.

– Tiden börjar vara mogen för det, säger han. De som motsatte sig en sammanslagning när den först kom på tal har nu börjat inse fördelarna med en gemensam församling, säger Åstrand.

Ramarna för sammanslagningen är redan givna. Antingen blir de tre församlingarna i Pedersöre kommun en eller så tas också Jakobstads svenska med i fusionen.

– Kommer Jakobstads svenska församling med i diskussionen blir processen svårare. Då blir det ingen fusion redan år 2013, bedömer Åstrand.

Han anser att det i så fall krävs mera förberedelser då den kulturella och verksamhetsmässiga skillnaden mellan småstad och landsbygd är för stor.

En sammanslagning mo-

tiveras av mindre byråkrati, en större rörlighet och specialisering bland personalen. På sikt räknar man också med ekonomiska insparingar inom de kommande tio åren i form av pensioneringar.

– Någon ekonomisk vinst på kort sikt räknar vi inte med.

Ett förändringsår

Men också andra förändringar är på kommande inom samfälligheten.

– Vi har för stor kostym. De fasta kostnaderna och lönerna ökar. Det innebär att vi måste skära ner budgeten 2013 med en halv miljon euro. Osthylveln är redan använd, säger Åstrand.

Idealet vore att samfälligheten endast äger kyrkorna och församlingshemmen och hyr allt annat utrymme efter behov.

– Vi har blivit av med Aspegrens trädgård och Rosenlunds prästgård och som bäst är Björnholmens småkyrka till salu.

Åstrand ser i alla fall problemet som välsignat.

– Vi har mer verksamhet än utrymmen, säger han. Vi har aktiva lekmän och folk som ber för oss. Även om stora förändringar kommer 2013 så känner jag mig trygg inför framtiden.

Under vårvintern ska arbetsgruppernas förslag föreläggas de förtroendevalda. Innan det ska förslagen förankras inom ledningsgruppen, de anställda och viceordförandena i församlingsråden.

JULRADION ÖPPNAR natten till första advent. Julradion har också en egen Facebook-sida som bjuder på kändisintervjuer och på animerade filmer gjorda av Daniel Jakobsson.

Svensk julradio nu på webben

WEBBRADIO. Kanal Hoppets Jouluradio har samlat hundratusentals lyssnare varje år. Men svensk julradio på webben är nytt för i år.

TEXT OCH FOTO:
SOFIA TORVALDS

– Jag tror att webbradio kommer att fungera bra på svenska. Det skulle vara utmanande och resurskrävande att nå finlandssvenskarna med lokalradiostationer, säger Patricia Högnabba som ansvarar för den svenska Julradion.

Julradion kör i gång vid första advent och ljuder fram till annandag jul. Den svenska julmusiken är vald av Hedvig Långbacka och Elna Romberg. Såväl finlandssvensk, svensk som utländsk julmusik finns på repertoaren.

– Vi vill skapa en finlandssvensk julstämning.

Och vad är då en finlandssvensk julstämning?

– Språket är viktigt när det

gäller känslor – och julen är full av känslor. Därför är det viktigt att få höra julmusik på svenska, säger Högnabba.

Den svenska Julradion har blivit till tack vare bidrag från såväl Johannes och Matteus församlingar tillsammans med Gemensamt svenskt församlingsarbete. Kyrkans central för det svenska arbetet och Församlingsförbundet har dragit sitt strå till stacken genom att bjuda på tilläggsmaterial på Julradions Facebook-sida. Där kan man under adventstiden bekanta sig med videonuttag där finlandssvenska kändisar berättar om sina favoritjulsånger.

Också den som inte skulle sätta sin fot i en kyrka kan sjunga "född är vår frälsare Krist".

Riitta Kalliorinne

Också på Kyrkpressen.fi

– Församlingarna kommer att ha möjlighet att ha Julradion på sin egen webbsida, säger Högnabba.

På julradions infosida finns en kod som går att kopiera, och den vägen får man en banner till sin egen webbplats. Julradions banner kommer också att finnas på Kyrkpressens webbsida.

Betyder det här projektet att vi härefter kan räkna med att bli bjudna på finlandssvensk webbradio varje jul?

– Det beror på mottagandet. Visst finns det alla möjligheter att utveckla projektet ännu mer också på svenska, säger Högnabba.

Etablerat brand

Den finska julradion Jouluradio, som alltså också går att höra på lokalradiofrekvens, kör i år i gång för nionde gången. Kanal Hoppets redaktionschef Riitta Kalliorinne är glad över att kanalfamiljen utökats med Julradion på svenska.

– Nu kan vi förutom den

traditionella finska julradion också erbjuda en Vackraste julsångerna-kanal, Lilla julradion för barn och nu dessutom Julradion på svenska, räknar Kalliorinne upp det webbradioutbud som finns.

Att Jouluradio blivit så otroligt populär tror hon att handlar om att den är lätt att ta till sig.

– Att lyssna på julmusik är ett folkligt sätt att fira jul. Också den som inte skulle sätta sin fot i en kyrka kan sjunga "född är vår frälsare Krist". Den finska julradion har redan långt över 5000 fans på Facebook.

Så passa på: Under första adventsöndagens första minut börjar julmusiken ljuda både på webben och analogt. Så fortsätter det 24 timmar om dygnet tills julen är slut.

Julradion hörs på webbsidan

www.jouluradio.fi. Det finns också en Android- och en iPhone-app för Julradion.

BO-GÖRAN ÅSTRAND tror att fusionen i Pedersöre kan bli svårare ifall Jakobstads svenska församling tas med.

KYRKBÄNKAR LOVISA

FB-grupp för rumpavtrycken

Bänkarna i nyrenoverade Lovisa kyrka fick över hundra rumpavtryck efter en konsert i början av november.

– Det var säkert värmen som orsakade avtrycken. Nu har vi sänkt temperaturen och satt luftkonditioneringen på full effekt, säger ekonomichef Mona Lindfors vid Lovisa kyrkliga samfällighet.

Det är ännu oklart om bänkarna ska målas om. En Facebookgrupp har startats för att bevara rumpavtrycken för eftervärlden. I måndags hade "Loviisan kyrkon pyllkuviot" över 1 000 medlemmar.

SEMINARIUM SKOLA-KYRKA

Religionsundervisningen viktig

– Vårt samhälle, samhällsskick och vår moral bygger på kristendomen. Känner vi inte till den bakgrunden kan vi inte heller tolka dagens samhälle, menar justitieminister Anna-Maja Henriksson.

Henriksson poängterade religionsundervisningens betydelse vid ett seminarium om kyrka och skola i Helsingfors häromveckan. Hon framhöll också Gyllene regeln och kyrkans möjlighet att motarbeta mobbing.

Seminarier arrangerades av Kyrkans central för det svenska arbetet och samlade drygt 60 deltagare.

SMS PAKISTAN

Förbudet texta "Jesus Kristus"

Pakistanska mobiltelefonbolag uppmanas börja skicka SMS i jakt på "oanständiga ord". Den pakistanska telekommunikationsmyndigheten (PTA) har skickat ut en lista på bannlysta ord och uttryck, rapporterar BBC.

Enligt Wilson Chowdhry från brittisk-pakistanska kristna förbundet finns också Jesus Kristus på listan.

– Att Jesus Kristus finns med på listan är ytterligare ett exempel på det intensiva hatet mot kristna i Pakistan, säger Chowdhry enligt tidningen Christian Today.

JAN HELLBERG kommer sannolikt att få en aktiv roll i arbetet med det svenska psalmbokstillägget för kyrkan.

Psalmboken får ungdomligt tillägg

PSALMBOKEN. Både den svensk- och den finsk-språkiga psalmboken får tillägg som beräknas vara klara 2015.

TEXT: JOHAN SANDBERG
FOTO: JOHAN SANDBERG/
ARKIV

– Det är inget fel på den gamla psalmboken. Men sedan den kom ut 1986 har det skrivits många nya bra sånger som kan berika vårt gudstjänstliv, säger stiftssekreterare Jan Hellberg.

Men man har också upptäckt brister i psalmboken. – Det kunde finnas ett större urval psalmer för vissa förrättningar och tider av kyrkoåret. Man kan också tänka sig helt nya under rubriker.

Hellberg nämner psalmer som återspeglar något av dagens internationalism och multikulturalitet som tänkbara nya psalmer.

– Vi saknar också en sångbok för ungdomar i stiftet.

Tillägget till psalmboken ska därför ha ett tydligt inslag av ungdomlig musik. Psalmer som man lätt kan ackompanjera med kompgrupp eller orgel.

I psalmboken 1986 kom andliga visor med för första gången.

– Man kan ju fråga sig vad som är en psalm, säger Hellberg. Den frågan ställdes också när psalmboken förnyades för 25 år sedan. En psalm är en andlig sång för allsångsbruk som utformas på olika sätt.

Varför ska man då göra ett tillägg till en psalmbok som fortfarande är aktuell?

– Det är för tidigt att göra en helt ny psalmbok. Men genom att erbjuda ett större

”Genom att erbjuda ett större urval psalmer hoppas vi kunna liva upp gudstjänstlivet.”

Jan Hellberg

re urval psalmer hoppas vi kunna liva upp gudstjänst- och musiklivet. Det är ett behändigt sätt att utvidga psalmvärlden.

Hellberg har också fått frågan om man inte först borde lära sig alla psalmerna i den nuvarande psalmboken innan man utvidgar den.

– Alla psalmer kan inte vara populära. Psalmer man inte lärt sig tycka om på 25 år kan man låta falla i glömska.

Hellberg ser arbetet med psalmerna som ett förebyggande arbete. Han jämför det med en maratonlöpare som måste tanka ny vätska innan han blir törstig. Tankar han försent kan kroppen inte tillgodogöra sig vätskan.

Goda texter en bristvara

Nästa år inleds då arbetet med att finna nya goda andliga sånger.

– Vi kommer i första hand att söka i svenskfinland, där efter i Sverige, i Norden och i den övriga världen.

Som Hellberg ser det består svårigheten i att finna nya goda texter.

– Vi har många goda kompositörer, säger Hellberg. Musiken borde inte bli något problem.

Han önskar att kyrkans musiker aktivt ger förslag till tilläggets innehåll. Han hoppas också att de som vill erbjuda texter eller kompositioner först visar dem för kantorn i sin församling.

Också inom väckelse- rörelserna har det skrivits många nya goda sånger de senaste 25 åren.

Kyrkomötet har redan beslutat om tilläggen i psalmböckerna. Kyrkostyrelsen utser inom kort den svenska arbetsgruppen på förslag av domkapitlet i Borgå stift.

– Kyrkostyrelsen har planerat att budgetera för arbetet de kommande tre åren, säger Hellberg.

Han räknar med att tillägget blir tillräckligt stort för att uppfattas som betydelsefullt, men inte så stort att det uppfattas som en ny psalmbok. Sannolikt kommer tillägget att tryckas som en separat bok.

Flitig insamling för Kongoskolan

UTLANDSHJÄLP. Tenala församling brinner för skolan i Tendela.

TEXT: NINA ÖSTERHOLM

Vi bygger en skola i Kongo är Kyrkans Utlandshjälps specialsatsning för de svenska församlingarna. Tillsammans följer Borgå stift med ett skolbygge i byn Mangina i norra Kivu i Demokratiska republiken Kongo.

Skolan i Kongo heter Tendela, och församlingen i Tenala har tänt på likheten i namnet.

– När vi såg att skolan heter Tendela så väckte det oss. Vi kunde inte stå utanför, säger Staffan Söderlund, kyrkoherde i Tenala och Bromarv.

Över tusenstreck

Hela projektet har sedan starten i april fått in sammanlagt 18 346,53 euro och många församlingar har gett

sig in i tävlingen mellan församlingar. Summan innehåller en officiell kollekt, frivilliga kollekter och privata donationer. För att bygga en skola behövs 70 000 euro.

I Tenala har församlingen samlat in pengar under ett flertal tillfällen: under skördfesten, önskesångskonserterna och med en loppmarknad.

– Nu har vi gått över tusenstreck. Skulle alla församlingar göra likadant skulle skolan vara betald, utmanar Söderlund stiftet.

Insamlingen pågår tills man har fått in hela summan och skolan har byggts.

Som ett led i insamlingen kommer Utlandshjälpen bland annat att göra ett sånghäfte för allsångsevenemang som heter *Den blomstertid nu kommer*. De svenskspråkiga allsångstillfällena under vårterminen stöder Kongoskolan.

Hugo och Maria Winbergs stiftelse upprätthåller servicehuboende på Tunaberg och vårdhemmet Tunaro för svenska pensionärer.

Vi behöver dina frivilliginsatser, kontakta Mona Sandberg, 050-520 2700.

Vi tar också gärna emot gåvor och testamenten, kontakta Ken Thilman 040-5568 312.

”Raska fötter springa tripp, tripp, tripp...”
Boka julfesten nu!

I december dukar vi upp vårt traditionella julbord även lunchtid. Kom och njut av skärgårdsläckerheter med doft och smak av jul!

För bokningar & mer information:
010 231 1300
info@kallesinn.com
Våra julmenyer finns på:
www.kallesinn.com

RADIOANDAKT DANMARK

Dansk morgonandakt är på fallrepet

I 80 år har danskarna varje morgon kunnat knäppa på radion och höra en andakt från Vor Fruekyrkan i Köpenhamn. Men sedan första november flyttade programmet bort från den normala FM-radion och kan nu bara höras på digital radio eller på tv-kanalen DR2.

Tidningen Kristeligt dagblad skriver på

ledarplats att DR sviker sitt kulturarv. Också andra program med livsåskådningssinnehåll har fått kortare sändningstid. Många undrar om DR övergett uppgiften att ”förmedla det kristna kulturarvet”.

– Det håller vi fortfarande fast vid eftersom alla program finns kvar. När de blir kortare blir de också skarpere och får kanske fler lyssnare, menar Anders Kinch-Jensen, chefredaktör för DR:s P1.

KRISTENDOM STORBRIANNIEN

Brittiska kristna känner sig marginaliserade

Det finns en ”stark partiskhet” mot kristna i det offentliga livet i Storbritannien, rapporterar Premier Christian Media som gjort gallundersökningar bland kristna och icke-kristna briter.

Det är framför allt kristna som känner sig marginaliserade, skriver Christian Today. Hela 73 procent upplever att krist-

na marginaliseras på ett orättvist sätt i det brittiska samhället. De som deltagit i undersökningen känner också att kristna utsätts för kraftigare diskriminering än andra trosriktningar. Ändå hade bara tolv procent av dem som svarade personligen känt av diskriminering.

Att kristna känner sig mer marginaliserade än andra antas bero bland annat på att mediernas rapportering skapat en känsla av ångslan och rädsla bland dem.

Tro, hopp, kärlek och kål

JULINGREDIENSER.

Till vardags koor- dinerar Liisa Melin HelsingforsMissions svenska volontär- verksamhet. Men till jul tar hon fram rödkålen.

TEXT OCH FOTO:
SOFIA TORVALDS

Liisa Melin lyser upp när det blir tal om första advent.

– Jag har redan börjat tjuvlyssna på julmusik. På första advent blir jag glad när jag får plocka fram julkransen till dörren, hänga upp tro, hopp och kärlek-dekorati- onerna i fönstret och sjunga Hosianna i kyrkan. Då blir jag så rörd att jag blir alldeles tårögd ...

Jullovet blir en andnings- paus efter en inspirerande höst på HelsingforsMission. Sedan augusti har Liisa Melin varit projektchef för volontärverksamhet för seniorer på svenska i Helsingfors.

– Vi har ett par grupper för seniorer på svenska, men det behövs fler. Framför allt på Drumsö och i östra Helsingfors finns det många som sitter ensamma hela dagarna.

Volontärerna får utbildning och handledning. Den som inte kan förbinda sig vid långa projekt kan ställa upp som volontär i det projekt som på finska kallas *keikka- apu* och på svenska snabb- hjälps.

– Det innebär att man på kort varsel kan ställa upp med att till exempel byta en glödlampa eller följa med på ett läkarbesök.

Julgästernas favorit

Liisa Melin är egentligen nationalekonom. Hon har tidigare jobbat bland annat med Kvinnobanken vid Kyrkans utlandshjälp och i församlingar både i Finland och Sverige. Jobb i Stockholm blev det för att Liisa Melins man **Olav S Melin** fick jobb som chef- redaktör på Kyrkans tidning. Det svenska rödkålsreceptet

LIISA MELIN brukar tillreda familjens favoritrecept av en hel rödkål. – Det som blir över värmer jag upp följande dag.

som alltid finns på det Melinska julbordet hänger med från tiden före flytten.

Hon letar fram en tidning från år 1989 med en bild på hur den kokta rödkålen ska se ut. Den äter familjen Melins julgäster varje jul tillsammans med grisfilé, plommon och svartvinbärs- gelé.

– När jag frågar min syster vad jag ska bjuda på säger hon genast: rödkål!

Liisa Melin har kokat rödkål sedan dottern **Cecilia** var liten och familjen började fira jul i sitt eget hem.

– Vi meddelade alla släktingar att de fick komma till oss i stället.

Receptet passar perfekt för Liisa Melin som är allergisk både mot fisk och mjölkprodukter.

– Vi äter potatisgratäng till. Och tårta i efterrätt!

Fint pepparkakshus

Ären i Sverige påverkade inte familjen Melins jultraditioner särskilt mycket. Några nya sillsorter plockade de med sig, det var allt. I Finland är det roligt att se att andra familjer med band till Jakobstad har tro, hopp och kärlek i fönstret.

– Något som jag ännu ska plocka fram är ett pepparkakshus som vår dotter gjorde

de i fjol. Det blev så fint att jag sa att det inte får ätas upp.

RÖDKÅLSRECEPT

1 rödkål
2 dl vatten och lite olivolja
1/2 dl balsaminägrete
2–3 msk svartvinbärs- gelé
mald ingefära och vitpeppar
lite salt

Koka den strimlade rödkålen tills den blir lite mjuk. Blanda i de andra ingredienserna och låt puttra i en kvart. Provsma! Serveras varm.

VÅGA FRÅGA

Får jag tillbaka min blindtarm i himlen?

ANN-SOFI STORBACKA är sjukhuspräst och svarar på läsarförfrågor om tro och liv.

En tolvåring som blivit blindtarmopererad undrar: Har hon kvar sin blindtarm i himlen eller inte? Ja, hur ser vår kropp egentligen ut när vi (förhoppningsvis) uppstår från de döda? Äter vi i himlen, och behöver vi gå på toa? Har vi alla inälvorna kvar? Om vi dött som gamla, ser kroppen ut och i så fall: hur ung?

Vilka spännande frågor du ställer! Jag har faktiskt fått fundera på dem i många dagar för att komma på svar som jag kan skriva till dig. Efter att du blev opererad kan jag föreställa mig

att du har börjat tänka på din egen kropp och på alla andra människors kroppar som förändras med åren och som ibland blir sjuka eller skadas och som en gång ska dö.

Människorna förr i världen funderade också på liknande saker som du gör. I Nya testamentet svarar Paulus i ett brev på samma fråga som du ställer. (Du har dessutom tänkt vidare och ställer följdfrågor). Paulus svar är inte lätt att förstå och framför allt är det inte särskilt detaljerat. Han jämför en människas liv, död och uppståndelse med det som händer i naturen. Ett frö läggs ner i jorden, sedan gror det, det fröaktiga i fröet dör bort och någonting mycket annorlunda men fint, vackert och ståtligt växer ur fröet. Ett stort träd, eller ett sädesax med många frön, eller en vacker blomma (1 Kor. 15:35).

Jag uppfattar Paulus liknelse så att människan har en kropp efter uppståndelsen, men en alldeles annorlunda och finare kropp än den vi har här. Jag tänker mig att han med kropp menar någonting som syns och som man kan ta på. Det är en himmelsk kropp som inte kan skadas och som inte behöver dö en gång till. Hur den kroppen ser ut och fungerar kan jag inte svara på. Jag vet inte om vi har inälvor och behöver äta och gå på toa i himlen. Vi måste använda vår inlevelseförmåga till att föreställa oss en kropp som vi å ena sidan känner igen men som å andra sidan är vackrare, starkare och mera personlig än den vi har här.

På din sista fråga om man i himlen är gammal eller ung svarar jag som jag har tänkt mig att det kunde vara. Jag brukar ofta träffa riktigt gamla människor. När äldre berättar för mig om sina liv kan jag i fantasin se dem som barn eller som unga eller som medelålders. Inne i en gammal människa finns alla åldrar på en och samma gång. Kanske en himmelsk kropp är ett koncentrat av alla åldrar samtidigt. Då kanske den som dör efter bara en kort tid på jorden i himlen sedan får uppleva det bästa i att vara ung, medelålders och gammal och på det sättet tar igen det han eller hon missade när livet på jorden blev så kort. Jag vet alltså inte hur det kommer att vara, men jag tror och hoppas att det ska bli fint och underbart.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och editerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Mannerheimvägen 16 A 9, 00100 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN MARINA WIIK

Dialog

Ett ljus passerar från hand till hand. Vissa knäpper sina händer, andra skyndar sig

att skicka ljusstumpen vidare. Efter att lågan varmt skinnat på ceremonitrumman slår scha-

manen – en sympatisk ung kvinna – några trumslag.

Ljuset skickas i olika vindriktningar för att föra med sig kärlek, värme och omtanke. Sedan är ceremonin slut. I rummet intill börjar en hinduistisk meditation i stället.

Jag befinner mig på ett

seminarium med representanter för flera olika religioner. Det känns lite obehagligt. Jag är en stor vän av religionsdialog, men var går gränsen mellan att förstå och utöva?

Vid lunchen hade jag ett långt och givande samtal med en zenbuddhist. Dis-

kussionen utmanade mig att se bortom självklarheter: vad är det egentligen som gör kristendomen värd att satsa på framför andra livsåskådningar?

Jag svarade att det är hoppet. Och känslan av att allt inte ligger i ens egna händer. Buddhisten menar

de i sin tur att tankar om livet efter detta inte är aktuella så länge som man befinner sig i de levandes skara. Bara det som kan förnimmas spelar en roll.

Jag förstår och accepterar, men håller inte med.

Vid en paneldiskussion konstaterades att Gud

är större än våra tankar och vårt förstånd. Vi vinner inget på att klanka ner på varandra, men det är svårt att inte tappa bort sig om man sväljer allt med hull och hår.

Vandaprästen Martin Fagerudds tanke att se människan bakom religionen (KP 46/2011) bär långt.

UTGRÄVNINGAR. Enligt en gammal byasägen i Kantlax har det funnits ett kapell och en begravningsplats här på backen. I vår ska byaforskarna ta reda på om det finns någon sanning i sägnen.

Här kan ett medeltida kapell finnas

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

”Vi kan föreställa oss att främlingarna västerifrån förts i land i Kantlax i svår storm och i tacksamhet över räddningen byggt ett bönehus”, skriver författaren **Bror Åkerlund** i boken *Munsala sockens historia*. Han spekulerar om att kapellet på Kappasand kan ha byggts av de smälänningar som var de första som bosatte sig i Kantlax, Nykarleby.

– Kantlax kan ha börjat befolkas i slutet av 1300-talet, kanske tidigare, säger **Valfrid Back**. Men det är bara gissningar. Också kapellet kan till och med härröra sig från den tiden.

Tillsvidare rör det sig om en gammal sägen men i vår, när marken torkat upp efter vintern, ska byaforskarna börja gräva efter svar på den gåta som selsatt generationer bybor i Kantlax.

– Vi har bland annat kopplat in landskapsarkeologen **Pentti Risla** och hembygdsforskare **Håkan Vikström**, säger **Börje Sjöblom**. Bägge två tycker att platsen är intressant.

Nämns i brev från 1868

Enligt sägnen i byn har det alltså funnits ett kapell och en begravningsplats

på Kappasand, en av de högsta punkterna i Kantlax.

Redan namnet Kappasand är en faktor som ökar forskarnas intressen. Förstavelsen *kappa* syftar på kapell. Dessutom har man med hjälp av markprover konstaterat att jordmånen är sand.

– Namnet på platsen tyder klart på att det funnits ett kapell där även om gravarna kan vara en sägen som kan ha tillkommit senare, säger Sjöblom.

Det finns också en gammal hänvisning till en radsten i Oravais som användes till predikosten.

– Det sades att en mil norr om stenen i Oravais finns en plats där det också firades gudstjänst, berättar Valfrid Back.

Den äldsta dokumentationen av sägnen är från år 1868 då folkminnesforskaren JE Wefvar nämnde den i ett brev till professor JOI Rancken.

Hur gammalt det eventuella kapellet är hör också till de frågor man hoppas få svar på.

– Enligt sägnen använde de radband under gudstjänsten, säger Sjöblom. Det tyder på att det kapellet skulle vara från katolska tiden.

På basen av topografin i Kantlax gissar också bygdeforskaren Håkan Vikström på ett kapell från tidigt medeltid.

– Kappasand kan ha varit bäst lämpad för ett kapell vars glansperiod var på 1200- eller 1300-talet, säger han men understryker att det är en vild gissning.

Men gissar han rätt så kan det handla om ett av de tidigaste kristna kapellen och en av de tidigaste kristna begravningsplatserna i nejden.

– Därför är det också oerhört viktigt att undersöka platsen, säger Vikström. Namnet och traditionen i byn talar starkt för att det funnits ett kapell där.

Kapell för fiskare?

Kappasand ligger idag tio meter över havet, på en av de högsta punkterna i byn. Tidigare var platsen tillgänglig med båt från båda sidorna. Den första bosättningen i Kantlax fanns tvåhundra meter från Kappasand.

– Då vore det inte märkvärdigt om det fanns gravar. Man dog ju på den tiden också. Det var fiskrikt här i vikarna och man kan tänka sig att fiskarna byggde sig ett kapell, säger Back.

Tidigare gick också byvägen intill Kappasand. Bredvid vägen hade man rest en stenmur. En kvinna har berättat för byaforskarna att hon minns kul-

UNDER HÖRNSTENEN till rian som redan rivits kan kapellet ha legat. Valfrid Back och Börje Sjöblom väntar med spänning på att få veta vad som döljer sig i marken.

lar på andra sidan stenmuren när hon vallade korna längs vägen på 1930-talet.

– De kullarna kan ha varit gravar, säger Back. Men det kan också vara en sägen.

Kantlax kunde ha blivit kyrkby

Åkerlund nämner också Kappasand som en alternativ byggplats för en kyrka i Munsala. Man valde ändå att bygga kyrkan där den står idag. Den nuvarande kyrkan i Munsala invigdes 1792.

– Kapellet i Kantlax kan vara äldre än de första kyrkorna i Munsala, säger Back.

Han påpekar däremot att byarna i Munsala på den tiden var delade mellan Korsholm och Pedersöre. Kantlax och de övriga sjöbyarna i västra Munsala hörde till Oravais kapellförsamling i Korsholms kommun, resten hörde till Pedersöre.

Det som senare blev Munsala kommun formades 1609. Kommunen slogs ihop med Nykarleby 1975.

Historien upprepar sig. Oravais är på nytt en kapellförsamling under Vörrå. Munsala församling ska också fusio-

neras med Nykarleby församling.

– Och smålänningarna är tillbaka i form av vindkraft, säger Back.

Provutgrävning på våren

Hur som helst, nu får byaforskarna sätta spaden i jorden för att se vad som döljer sig i sanden i Kappasand. De ska själva gräva medan Risla övervakar.

– Vi gör en provutgrävning för att se om det finns något som är värt att undersöka närmare, säger Sjöblom. Det blir ingen arkeologisk undersökning. Hittar vi nåt intressant så tar museiverket över utgrävningarna.

Det aktuella området är cirka en hektar stort. Först kommer man att skala bort matjorden med hjälp av grävman-skin. Sedan ska man se om jorden under till har blivit uppgrävd.

– Det ska synas om man grävt i jorden även om det gått flera hundra år sedan dess, säger Back.

Sjöblom tror inte att de kommer att hitta några rester av kapellet.

– De är tveksamt. De kantiga stenarna som användes till stenfot är en bristvara i vår trakter. Sannolikt har grund-

”Har det funnits gravar ska vi nog hitta spår av dem.”

Börje Sjöblom

stenarna blivit återanvända. Men har det funnits gravar ska vi nog hitta spår av dem, säger han.

Staden ärvde marken

Redan på sjuttioalet försökte forskarna

få tillstånd att gräva på området. Men då var marken i privat ägo och ägarerna motsatte sig det. Därmed föll saken i glömska.

Nu har den aktualiserats igen då ägarerna avlidit. Ägarna saknade arvingar och

Nykarleby stad fick markerna i dan-arv. Staden har ställt sig välvilligt till utgrävningarna.

Den första utgrävningen kommer byaforskarna att bekosta själva med hjälp av sponsorer.

På platsen där man tror kapellet stått har det funnits en rian av senare datum. Men också den har rivits. En annan rian står fortfarande på platsen men den ska Nykarleby stad riva och göra till flis. Back och Sjöblom hoppas att den är borta när utgrävningarna startar på våren. Begravningsplatsen kan nämligen ligga under rian.

Flera gåtor väntar på svar

Också den rian bär en hemlighet. När den i tiden byggdes fann man ett kranium av ett barn på platsen.

– Det kraniet kan inte härstamma från den eventuella begravningsplatsen, säger Sjöblom. I så fall hade kraniet legat djupare nere i jorden.

Historien bakom det kraniet är sannolikt ett fall för en kriminolog.

Det finns tydligen flera gåtor att lösa i Kantlax.

RIAN BAKOM Valfrid Back och Börje Sjöblom döljer flera hemligheter.

NARCISSISM – VAD ÄR DET?

Narcissistisk personlighetsstörning kännetecknas av en extrem känsla av självhävdelse, bristande verklighetsuppfattning och brist på empati. Hos narcissisten krockar två motsatta självbilder – den idealistiska bilden av sig själv som storslagen och grandios mot känslor av skam och självhat. I en relation kan narcissisten inledningsvis vara charmerande och karismatisk för att plötsligt växla till ett obehärskat och kränkande beteende.

NARCISSISM. Minna Rissanen växte upp med en mamma som led av schizofreni. Senare gifte hon sig med en man med svår narcissistisk personlighetsstörning. – Jag skulle inte leva om mitt liv men jag skulle inte heller byta ut det.

Hon blev hel den långa vägen

TEXT: SOFIA TORVALDS

ILLUSTRATION: JOHANNA ÖST HÄGG-BLOM

När **Minna Rissanen** var tolv år började hon förstå att hennes mamma inte var som andra mammor.

– Visst hände det konstiga saker redan tidigare, som att hon hade mig att sjunga nidvisor om grannarna på band. Men det var först i tonåren jag började jämföra henne med andra mammor.

Tolvåriga Minna fick en ny klasskompis som också blev en god vän. Den kompisen hade en härlig mamma.

– Jag fick gå på kalas och jag vann pris, ett luktsuddgummi ... Och jag började undra över den fattigdom som rådde hos oss. Jag fick sällan ta hem kompisar. Det ordnades aldrig några kalas för mig.

Mamman mådde allt sämre och klamrade sig allt hårdare fast vid Minna, den älskade äldre dottern. Ingen fick tala om det som var uppenbart: att mamman var svårt psykiskt sjuk och missbrukade sina mediciner.

Ett snabbt äktenskap

Att flytta hemifrån var en befrielse.

– Jag levde till hundra procent! Jag var energisk och glad och full av upptåg. Jag förstod inte att min barndom hade lämnat spår i mig.

Ibland drabbades hon av oförklarliga ångestattacker. Men de gick om och hon fortsatte som förut: var aktiv i församlingen, sjöng och drömde om ett liv som evangelist. Pressad av omgivningen som tyckte att hon behövde ha "ett riktigt jobb" studerade hon sjukvård.

Ungefär fem år efter att hon flyttat hemifrån träffade hon sin man. Han var en före detta drogmissbrukare som kommit till tro och börjat ett nytt liv. Han var stark och karismatisk – tänk att han valde just henne! Ett drygt halvår senare var de gifta.

– På den tiden gifte man sig snabbt i kristna kretsar, man ville "vara ren". Men det är först i vardagen du upptäcker vem du egentligen har gift dig med. Jag borde kanske ha blivit misstänksam när min man sa att han inte hade en enda vän. Men det var som om sanningen om min man syntes allra först på mig: offret.

En som anpassade sig

Minna Rissanen har grubblat och grubblat över vad som fick henne att stanna

kvar i ett så destruktivt förhållande i tio år. Bara några månader efter bröllopet blev hon misshandlad och våldtagen för att hon åkt på en resa med andra från församlingen, sjungit och evangeliserat. Mannen tvingade henne att lämna den pingstförsamling som blivit hennes andliga hem.

– Min bästa vän tog avstånd från mig. Ingen förstod vad som hände med mig. Jag som varit så öppen och som haft så starka åsikter blev tyst och försiktig.

När hon ser tillbaka på sitt liv inser hon att den svåra barndomen gjorde henne till en människa som inte kände sig älskad som hon var, någon som var van att anpassa sig och leva som andra ville. Men hon har också frågat sig om det var just hennes anpassningsförmåga som – på något plan – räddade henne.

– Jag har träffat människor som levt med narcissister under betydligt kortare perioder än jag och som blivit så krossade av behandlingen att det krävt mycket lång tid att återhämta sig.

Ett starkt offer

Vardagen var tung. Mannen kontrollerade allt hon gjorde, godkände inte hennes vänner, valde hennes kläder, bestämde över varje liten detalj i hennes liv. Fysiskt och psykiskt våld förekom ständigt. Småningom utökades familjen med tre barn, också de offer för pappans terrorvälde.

– Det räckte länge innan jag började misstänka att det var min man som det var något fel på. Jag trodde att det var jag som var fel. I årtal fick jag höra att allt som gick snett berodde på mig, till slut trodde jag på det. Jag ville vara ren och uppriktig och trodde att min man kunde upptäcka den ondska som trots allt fanns i mig.

Senare insåg hon att hennes man hade som vana att projicera sina egna brister och tillkortakommanden på andra. Han uppträdde som en andlig ledare som hittade synder hos omgivningen, själv var han felfri. Men småningom började Minna Rissanen inse att de fel som han påstod sig se hos andra inte alls fanns hos dem, offren. Det var mannen som var fel.

– När jag träffar personer som levt med någon som har en narcissistisk personlighetsstörning brukar jag säga till dem att det finns en styrka hos dem. En narcissist vill kuva någon som är stark. Men medan offren är starka på många sätt har de också svagheter. De

är ofta alltför snälla människor, personer som inte kan säga nej, personer som ger efter.

Hon räckte inte till

Minna Rissanen vet att människor som själva aldrig varit i ett destruktivt förhållande har svårt att förstå varför man stannar kvar.

– Till och med offer till narcissister kan säga till varann: Varför går du inte?

Själv såg hon i tio år ingen utväg ur förhållandet.

– Jag tänkte inte ens på skilsmässa, jag försökte bara få det att fungera. Jag bad att Gud skulle göra mitt liv lättare. Ännu när jag och barnen hade flytt till ett skyddshem tänkte jag att äktenskapet kanske skulle gå att rädda. Men när min man hotade ta livet av mig var det sista droppen. Jag hade gjort mitt allt, men det räckte ändå aldrig till.

Först efter att ha lämnat sin man började hon fråga sig varför han var som han var.

– När jag berättade om mitt liv för en stödperson på skyddshemmet sa han att min man har en svår narcissistisk personlighetsstörning. Men det kändes svårt att slå en sådan stämpel i pannan på honom.

Hon har också smakat på ordet psykopat. Ändå var ju mannen inte helt oempatisk.

– Men empatin fanns bara för honom själv. Sig själv tyckte han synd om, alla andra var onda och hade dåliga motiv.

Gud var sista hoppet

Efter ett par år på skyddshem och med hemlig adress kom befrielsen. Mannen dog, men vreden och ångesten fanns kvar.

MINNA RISSANEN lever idag ett lyckligt liv i en nyfamilj och drömmer om att få göra det hon gillar bäst – skriva och skapa.

”Jag var så arg, så arg! Det kändes som om mitt liv var en tsunami, en Tjernobykatakstrof och Titanic, allt på en gång.”

Minna Rissanen

– Jag hade trott att jag var så stark att ingenting skulle kuva mig. Men jag var krossad. En av mina stödpersoner sa att man också kan insjukna i styrka.

Hon gick i terapi, men den hjälpte inte henne ända fram. Efter att ha sett sin egen mamma missbruka mediciner vågade hon inte ta piller mot ångesten och depressionen.

– Jag hade ingen livslust. Jag vågade varken leva eller dö. Det kändes som att det bara hände dåliga saker i mitt liv. Barnen behövde kärlek men jag hade inga resurser att ge dem något. Jag tänkte på den där frågan som Jesus ställer i Bibeln: Vill du bli frisk? Jo, det ville jag, och Gud var mitt sista hopp.

Långsamt började hon bygga upp sitt jag på nytt.

– Det fanns ingen annan väg än att förlåta och lämna bitterheten bakom mig.

Ändå var hon många gånger ursinnig på Gud.

– Jag var så arg, så arg! Det kändes som om mitt liv var en tsunami, en Tjernobykatakstrof och Titanic, allt på en gång. Att är det verkligen det här jag får av Gud, ett sådant liv!

Ett värdefullt liv

Hon var rädd för att Gud inte skulle klara en sådan vrede. Men under processen hände något bra också med Guds bilden. Småningom var Gud inte längre den stränga fadern som svek henne, utan någon som bar henne genom katastrofen.

– Idag tänker jag hur fint det är att någon som haft ett så fattigt och isolerat liv som jag, någon som känt att hon inte haft något värde alls, nu kan hjälpa andra människor som har det svårt. För mig är det en stor sak att Gud kan använda mig och mitt liv.

Hon är väl medveten om att det där med att motgångar kan visa sig vara väl-signaler låter som en fruktansvärd klische i cynikernas öron.

– Men efter allt som jag varit med om har jag en självkänedom som jag annars inte hade fått. Jag skulle inte ge bort den.

Minna Rissanen är sedan sommaren omgift efter åtta år som ensamförlädd. Hon har skrivit boken *Sieluani et saa – Narsistin uhrista selvytyjäksi* om sina erfarenheter från sitt första äktenskap. Den kandiderade i tävlingen Årets kristna bok och vann omröstningen om publikens favorit.

ELLIPS

Laponia

När höstmörkret sätter in skulle jag helst göra som björnen: äta upp mig, göra det varmt och bekvämt för mig och sova till våren.

Om till och med jag som bor nere i södern upplever det så, hur ska det då inte kännas för dem som lever med kaamos halva året? Blir människorna lika karga och väderbitna som sin omvärld? För att få svar besökte jag utställningen Lapsk magi på konstmuseet Ateenium. Något entydigt besked fick jag inte. Därremot framträder kontrasterna mellan mörker och ljus, värme och kyla med stor skärpa. Mid-sommarljuset är brännande starkt, mörkret ogenomträngligt. Folket segt som fjällbjörkarna ... eller?

Lappländsk konst brukar ofta associeras främst med **Kalervo Palsa** och **Reidar Särestöniemi**. Med fog. I Palsas verk med en ensam man vid ett fruset element läser jag in något av den fysiska men också mentala isolering som drabbar den som inte smälter in i ett litet samhälle. Särestöniemis associativa naturbeskrivningar andas i sin tur ett djup som når förbi tid och kultur. Ett stämning och känsla som även jag som bara upplevt turist-Lappland kan ta till mig.

En sak som slår mig i efterhand är att ingen som avbildades på utställningen verkade ha bråttom. Alla såg väldigt allvarsamma och eftertänksamma ut.

Kanske kan det också komma något gott av att yttre omständigheter tvingar en att dra ner på takten? Kanske skulle vi alla behöva en dos kaamos för att kunna släppa taget en stund?

Ill.: Kalervo Palsa: Utan titel (1972). Museet för nutidskonst Kiasma. Bild: Statens konstmuseum, Centralarkivet för bildkonst, Petri Virtanen.

■ MARINA WIIK

MÖRKERTID Dagsljuslampor, d-vitamin eller dvala? Religionerna erbjuder ytterligare knep för att bemästra vintermörkret. Mörker och ljus betyder ändå olika saker för en kristen än för en buddhist.

Det heliga mörkret

TEXT: MARINA WIIK

– Ljuset, mörkret och stillheten för oss in på livets mysterium och dess grundfrågor, säger metropolit **Ambrosius** från den ortodoxa kyrkan.

Den ortodoxa julfastastan då församlingsmedlemmarna försöker leva ett enklare liv infaller i advent.

– Under fastan gör vi en liturgisk djupdykning i mörkertiden för att ge plats för det inre ljuset, för bön och stillhet. Sedan väntar julen: människokärlekens och välgörenhetens fest.

Också **Ari Tikka**, zen-buddhist och meditationslärare, ser mörkertidens som en möjlighet till andlig tillväxt.

– Inom zen finns inget entydigt svar på vad som är gott och ont, individen har stor valmöjlighet men ska vara medveten om att hans gärningar kan ha goda eller dåliga följder.

Vid meditationsövningar sitter zenbuddhister med öppna ögon och blickarna riktad mot omvärlden.

– När man står i förbindelse till världen har man "ljuset änt". Det är möjligt att vara vaken trots att det känns mörkt om man fokuserar på det som sker runt omkring i stället för i den egna fantasin.

Gudomligt ljus

Ari Tikka och fader Ambrosius fungerade som diskussioninledare på ett seminarium med rubriken Helig mörkertid (*Pyhä kaamos*) på det ortodoxa kulturcentret Sofia förra veckan.

Tanken med evenemanget var att samla olika religiösa traditioner till stillhet och reflektion kring det purfinska temat den mörka årstidens andliga betydelse. Enligt arrangörerna, kulturcentret i samarbete med Fokus r.f. och Ekumeniska rådet i Finland, kompletterar det här reli-

gionernas samhälleliga möte och dialog.

På plats fanns representanter för åtminstone åtta olika religioner. Panelisterna utgjorde en brokig skara av svarta kåpor, runda huvudbonader och stickade tröjor med elefantmotiv. Önskan att förstå varandra var stor och intresset från publiken osviktande.

Panelen tog bland annat ställning till vad som kännetecknar mörkret och vilket ljus som borde ersätta mörkret.

– Frågan är helt befängd, säger **Kirsti Bergman**, schaman och styrelseordförande för Lehto, en förening för naturreligioner.

Bergman uppfattar mörkret och ljuset som lika värdefulla.

– När det är kallt och mörkt ska man vila. Människan mår bättre om hon följer naturens livscykel.

Inom naturreligionerna finns ingen lära om personifierad ondska. Också synen på gudar och det gudomliga varierar.

– Ljuset är kort sagt livskraft och enhet med det gudomliga, säger Bergman.

Också inom islam ses mörkret och ljuset som lika betydelsefulla.

– Båda har skapats av Gud och allt har ett par: mörker-ljus, köld-värme, man-kvinna ... säger imamen **Ramil Belyaev** som representerar det muslimska tatarsamfundet.

Enligt Belyaev skiljer man inte mellan det fysiska och andliga livet inom islam.

– I koranen finns verser om att Gud är jordens och himlens ljus. Genom bön kommer muslimen ut ur mörkret, ur okunskapen. Bönen ger honom ljus, gudskontakt och glädje.

Bön och bastubad

Enligt yogaläraren och hindun **Taavi Kasila** fungerar ondskan som en lärare och riktar blicken mot det gudomliga goda.

MÖRKRET OCH stillheten bereder rum för livets mysterium och det inre ljuset. Bön, meditation och bastubad ger krafter att klara vintermörkret.

FOTO: ISTOCK

– För hinduer är meningen med livet att komma från okunskapens mörker till kunskapens ljus. Okunskapen består av egot, som skiljer oss från gud eller gudomlig kunskap. Genom att övervinna egot kan vi bli fullt upplysta.

Pekka Yrjänä Hiltunen, sekreterare i religionsfostran vid kyrkostyrelsen, deltog i paneldiskussionen som både moderator och representant för kristendomen. Enligt Hiltunen är mörker att lösgöra sig från den Gud vi skapats i gemenskap med.

– Gud är ljusets fader men bor i mörkret. Lösningen är att grabba tag i Kristus, i den Gud som blev kött.

Men om man bortser från det andliga ljuset och mörkret, hur klarar panelisterna av den mörka årstiden?

– Jag går på en sju dagars meditationsretreat i början av december. Väckningen är klockan fyra och vi sit-

Kyrkans kulturpris till Tiina Lindfors

DANS. Kyrkans kulturpris 2011 går till dansaren och koreografen **Tiina Lindfors**. Lindfors fick priset för sitt verk *Passion* som uppförts inom ramen för programmet för Åbo kulturhuvudsstad. Dramat beskriver Jesus lidande. Lindfors ansvarade för regin och koreografin. Kyrkans kulturprisarbetsgrupp anser att dramat är en betydelsefull

kulturgärning med tanke på det kristna budskapet.

Årkebiskop Kari Mäkinen delade ut priset i Åbo den 22 november. Prissumman är 6 000 euro.

Kyrkostyrelsen delar årligen ut kyrkans kulturpris som erkännande för ett för det kristna budskapet betydelsefullt konstnärligt skapande eller framförande, eller för kulturgärningar.

De vackraste julsångerna på webben

INTERNET. Julens stora allsångskonst *De vackraste julsångerna* har fått en egen webbsida. På sidan kan man rösta fram sin favoritsång, hålla en kort juldikt och kolla upp var allsångstillfällena ordnas. Sidan upprätthålls av Finska Missionssällskapet.

Förra veckan kom också Finlands evangelisk lutherska kyrka med på facebook

med en egen sida. Utöver aktuell information om kyrkan och kyrkoåret har sidan också en chat där besökarna kan få kontakt med församlingsanställda.

Också barnsidan Las-tenkirkko.fi lanserar en nyhet. Inför julen erbjuder de en julkalender med spel och videor i varje kalenderlucka. Huvudpersonen i årets kalender är en kyrkråtta i Åbo.

Gemenskap bland krubbor

JULKRUBBOR. Sedan den 20 november finns julkrubbor igen utställda i skyltfönstren längs Alexandersgatan i Helsingfors.

Utställningen ordnas för trettonde gången och berättar om Jesu födelse och gemenskapen mellan olika människor.

Till skillnad från tidigare år är figurerna nu blandade från olika krubbor för

FOTO: TEEMU TÖYRYLÄ

att föra fram temat att alla kan vara med och fira julens under.

ter och mediterar flera timmar i sträck. Det är ett andligt maraton, ett tufft jobb som samtidigt ger mycket energi. Nu lider jag inte längre av mörkertidsdepression, säger Ari Tikka.

Taavi Kassila mediterar, läser heliga skrifter och idrottar. Kirsti Bergman får i sin tur krafter från bastubad.

– Jag har köpt en bastukvast och tjärdoftande schampo. Vintern är också en bra tid att låta sig bli inspirerad och prova på nya saker, säger Bergman.

Ramil Belyaev reserverar några minuter för bön fem gånger per dag.

– Det ger tilläggs krafter att vara tyst

en stund med Gud, säger han.

Tommi Laine, utövare av religionen Bahá'í, laddar batterierna under promenader med hunden.

– Ibland träffar jag någon medvandrare. Jag vet att jag delar upplevelsen med många andra och försöker vara närvarande i det jag gör. Det gör att mörkertiden känns värdefull.

Senare i samtalet när olika religiösa grundpelare kommer på tal ber han hela publiken vara tyst en stund och lyssna på ljuden i föreläsningssalen.

– Det här är gemensamt för alla, säger Laine.

VINTERMÖRKER

Det finska ordet kaamos motsvaras på svenska av mörkertid eller polarnatt.

Under mörkertiden går solen aldrig upp utan befinner sig under horisonten dygnet runt. Fenomenet förekommer i polarområdena och strax norr om dem.

Polarnatten börjar på norra halvklotet vid höstdagjämningen cirka 23 september, kulminerar vid vintersolståndet och upphör vid vårdagjämningen kring 21 mars.

I nordligaste Finland varar mörkertiden i 51 dygn.

Kaamos kan orsaka depression eller extra trötthet hos människor.

Källa: Wikipedia och kirunalapland.se

”Gud är ljusets fader men bor i mörkret. Lösningen är att grabba tag i Kristus.”

Utmanad av Mellanöstern

BOOK

Stanna eller inte stanna

Författare: Svante Lundgren
Förlag: Artos&Norma, Fontana Media 2011.

Stanna eller inte stanna för tankarna till Shakespeares Hamlet, som i den berömda monologen frågar

sig om det är ädlare att lida av ett bittert öde eller att ta upp kampen mot problemen och därmed få ett slut på dem. I Lundgrens bok är det emellertid ingen litterär gestalt, utan de kristna i Mellanöstern, våra bröder och systrar, som står inför ett svårt val. Valet står mellan att stanna kvar i de länder där kristenheten har sina rötter och riskera liv och

framtid, eller att emigrera och hoppas på en tryggare tillvaro i ett annat land. Hosten utgörs av en instabil politisk situation, dåliga ekonomiska möjligheter och en tilltagande muslimsk extremism med dödshot och kränkning av religionsfriheten som följd.

Lundgren lyckas på drygt 180 sidor med den smått otroliga uppgiften att teckna en bild av de kristna minoriteternas situation i Mellanöstern, främst Turkiet,

Irak, Libanon och Israel/Palestina. Boken är en välskriven reseskildring, intressant nutidshistoria och ett stycke undersökande journalistik, men det är mötet med människorna som ger boken dess verkliga tyngd. Dessa jordnära, äkta människor, från vanliga kristna till kyrkoledare, slår effektivt sönder alla förhandsuppfattningar och fördomar som vi västerländska kristna har om de kristnas situation i Mellanöstern. De-

Med nyckeln i handen

BOOK

Bönens trädgård

Författare: Martin Lönnebo

Förlag: Libris / Fontana Media

Den svenska emeritusbiskopen **Martin Lönnebo** styrka som andaktsförfattare är hans förmåga att måla upp bilder som talar till själen. Det här gör han suveränt i höstens finaste andaktsbok, *Bönens trädgård*. Boken är en reviderad och uppiffad nyutgåva av boken *Betraktelser och böner*.

Lönnebo förstår hur trött man kan bli av bara ord och målar upp en trädgård med blommor, portar och nycklar, en lekplats för hungriga bedjare. Boken är uppbyggd som en andaktsbok för fem veckor. Under de veckorna ska läsaren frammana en trädgård i sitt inre och i den miljön bekanta sig med klassiker som Herrens bön, Välsignelsen, Jesusbönen och *Gloria Patri* (lovsägelsen). För resten av året finns en bibelläsningssplan som sträcker sig från jul till jul.

Tanken är att satsa trettio minuter per dag i trettio dagar på att be. Tråkigt nog kan jag inte avslöja hur det skulle ha gått om jag hade använt boken exakt enligt manualen eftersom jag hoppade över en dag då och då, ibland läste flera dagars texter på en gång och oftast skippade både bibelläsning och begrundan. Trots det kom jag snabbt in i någon sorts välgörande kvällrytm, en fridfull stund efter att barnen gått upp på sina rum och kvällsteet slagits upp i koppen.

Lönnebo skriver till exempel:

”Försök under denna vecka att varje vaken timme tänka: jag lever mitt liv under Guds välsignande händer. /// Det är möjligt att ingenting annat som du har gjort kommer att så förändra din syn på livet och sitt sätt att vara.” Min erfarenhet är att en envist upprepad bön faktiskt förändrar både den som ber och livet omkring. Det svåra är att hålla ut. Märkligt nog är det dessutom svårt att hålla ut trots att man bevisligen ser en förändring. På så vis påminner bönen om andra nyttiga rutiner, som jogging. Trots att man orkar springa längre efter en tids ansträngning behövs inte mer än en regnig dag för att punktera den goda vanan.

Jag uppskattar Lönnebos raka text, en text som talar både till den som i många år har vadat i ett träsk av obligatoriska andakter till den som inte har varit med om en bön i sitt liv. Lönnebo skriver utifrån en lång egen erfarenhet, och det märks.

Den som i tanken väjer undan för begrepp som ”syndare”, ”förbarma dig”, ”välsignelse” eller annan andlig vokabulär kan andas ut: Lönnebo förklarar alltid det han skriver om och ofta på ett sådant sätt att bekanta begrepp öppnas upp också för dem som hört dem så ofta att de förlorat sin betydelse. Därför tror jag att också den vanliga andaktsläsaren uppskattar att Lönnebo koncentrerar sig på att bena ut klassiker som Vår Fader och välsignelsen.

Det bästa med den här andaktsboken är ändå att den ger livet lite struktur. Att vårda sin själ i trettio minuter per dag är en välgärning för omgivningen. Bara ett litet julklappstips...

■ SOFIA TORVALDS

BISKOP EMERITUS Martin Lönnebo presenterar klassiska böner på ett nytt sätt i boken *Bönens trädgård*. FOTO:KP-ARKIV

ras politiska åsikter är ofta splittrade, men alla älskar sitt land och är måna om att deras situation ska bli känd också hos oss.

Elias Chacour, biskop i den melkitiska (grekisk-ortodoxa) kyrkan beskriver sig i boken som internationell tiggare. – Jag tigger dock inte pengar, utan vänskap och solidaritet. Det är mot denna bakgrund som *Stanna eller inte stanna* upphör att vara endast en bok och blir

ett upprop. Den ger röst åt Mellanösterns kristna. Den utmanar oss att lära känna dem, besöka dem och hjälpa dem. Nu.

– Jag kan inte tänka mig ett Mellanöstern utan kristna, säger Bishara Ebeid, en representant för den nya generationens orientaliska kristna, välutbildad och språkkunnig. Det kan inte heller. Därför är *Stanna eller inte stanna* en så viktig bok.

■ JAN EDSTRÖM

Konstruerat av ANN HUSMAN

1 H	2 S	3 C		4 X	5 E	6 K	7 Z	8 T		9 Å	10 J		11 P	12 U	13 E			
14 I	15 Y	16 R	17 N		18 B	19 G	20 M		21 F	22 L	23 S	24 K	25 J		26 P	27 O	28 E	
29 V	30 Ö	31 Z	32 G	33 Y	34 L		35 A		36 D	37 U	38 G	39 M	40 P		41 T	42 Ä	43 B	
44 O	45 J	46 V		47 Z	48 R	49 H	50 G	51 J		52 C	53 X	54 I	55 E		56 Ö	57 T	58 Y	
59 G	60 V	61 I		62 Z	63 X	64 B	65 A		66 Å	67 D	68 F	69 M	70 N	71 K		72 P	73 Ä	
74 Y	75 F		76 X	77 I	78 J	79 K	80 R	81 H	82 C	83 F	84 M	85 Z		86 G	87 P	88 Ä	89 N	90 H
91 O	92 Ö		93 V		94 D	95 Å	96 K	97 T		98 I	99 Z	100 C	101 Z	102 K	103 O			
104 H	105 D	106 I	107 S			108 P	109 X	110 K	111 Y	112 Z		113 G	114 L					

- A Erövrade Josua 65 35
- B Formellt påstående 64 43 18
- C God form 3 82 52 100
- D Föröva och förrätta 36 94 105 67
- E Förr vid narkos 55 13 5 28
- F Slöa 68 83 21 75
- G Ickeväldsreligion 50 59 113 38 19 86 32
- H Kanske i hängande trädgård 1 90 81 104 49
- I Besitter okonstlad 77 54 98 14 106 61
- J "De hade båda gått på lur kring änkan Hammarborg, men Jonsson hade bättre tur" 10 45 25 51 78
- K Sprakar kring masten 102 79 110 71 96 24 6
- L En svensk är lång 22 34 114
- M Udda 39 20 69 84
- N T ex ekollon 70 89 17
- O Avkunnat utslag 44 27 91 103
- P Kvällar 108 26 87 40 11 72
- R Att sikta med 80 48 16
- S Är knösen 107 23 2
- T Brödkrydda 8 97 57 41
- U Blidväder 12 37
- V Sak som kan bli församling 60 93 46 29
- X Kan gälla disk 4 109 63 53 76
- Y Uteslutande 15 58 74 111 33
- Z Låg i handikappbil 85 99 62 47 101 31 7 112
- Å Gräsbevuxet fält 9 66 95
- Ä Ymnig 88 73 42
- Ö Ger fint virke 92 30 56

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A-Ö. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutnfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A65, den andra A35 o.s.v. Den färdiga texten i rutnfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A-Ö bildar psalmens namn. Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra psalmväven är psalm 133, vers 2, som börjar med orden Intet ont dem längre sårar. **Vinnare** i förra Psalmväven är: **Inger Kiviniemi**, Karleby, **Lovisa Danielsson**, Marienhamn och **Gunnar Böling**, Terjärv. Grattis! Prisböckerna kommer på posten.

VINN BÖCKER!

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Mannerheimvägen 16 A 9, 00100 Helsingfors senast 7.12.2011. Märk kuvertet "November-psalmväv". Bland de rätt svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!
Psalm nr och vers i Psalmboken:

som börjar med orden .....

Namn & adress: .....

.....

.....

PÅ GÅNG

Anglican Church in Finland Annual Christmas Bazaar, lördag 26.11 i Helsingfors i Mikael Agricola kyrkas krypta kl. 11-15.

Adventskalender på BarnOas' hemsida Praise Club öppnar i december en adventskalender på hemsidan www.barnoas.fi. Där publiceras varje dag en historia om Fåret Frans och Ruben Ren samt en bibelfråga. Man kan sedan skicka in svaret på frågan och för varje rätt svar får man en lott. Efter jul lottas priser ut bland dem som svarat rätt. Praise Club är Oasrörelsens barnarbete och består av ett team som reser runt och håller barnmöten på olika håll i Svenskfinland. Praise Club har också annan verksamhet, till exempel TV-program.

Stora hjärtkonserter ordnas i Tempelplatsens kyrka i Helsingfors tisdag 29.11 kl. 19.00 av Helsingin Sydäntoipiilaat ry – Helsingfors Hjärtkonvalescenter rf. Konser-

terna ordnas helt på frivillig bas och avkastningen används för hjärtpatienternas rehabilitering. Medverkande är högklassiga soloartister samt Helsingin Poliisioittokunta och Vaskivuoren lukion kuoro. Biljetten å 10 € säljs en timme före konserten.

SilverQuinns från Vasa inleder advents- och julfirandet med att ge en konsert i Solf kyrka på 1 advent kl. 18. Konserten inleds med Hovlands Hosianna och avslutas med Topelius/Runebergs Julsång. Däremellan ryms bl.a. sånger av Kodály, Ellington, Schubert och Hokkanen. Som gästsolister medverkar bygdens egna sångare Kerstin Weckstöm och Pekka Palola. Peter Brunell ackompanjerar på orgel. Dirigent för SilverQuinns är Noomi Elfving. Inträdet är fritt. Programblad å 5€ säljs vid ingången.

Babycafé är avkoppling för småbarnsföräldrar

Vasa svenska församlings satsning på småbarnsföräldrar kallad Babycafé är uppskattad och föräldrarna njuter av en stunds avkoppling. För tillfället finns en grupp i Sundom och till våren planeras en grupp i Dragnäsbäck.

– Det är lyxigt att komma hit. Vi dricker kaffe och barnledarna sköter småttingarna, skratrar **Mira Raukko**.

Hon deltar i Babycafé med sin dotter **Isa** som är sju månader gammal. Hemma finns också storebror **Rasmus** som är tre år gammal. Idag får han vara med pappa men oftast är det mormor som sköter honom medan Mira och lillasyster är på Babycafé.

Från början var det tänkt att Babycafé skulle rikta sig till föräldrar med förstfödda barn men med tiden har idén utvecklats och nu är alla som har barn under ett år välkomna oberoende av om det är första eller fjärde barnet. Församlingen har också verksamhet kallad Små och Stora dit föräldrar och barn under skolåldern är välkomna.

– Det här är tredje året som Babycafé ordnas och vi tycker det är lyckat. Vi märkte på Små och Stora att där fanns

LEENA IVARS-LUOMAOJA med dottern Eva och **Mira Raukko** med dottern Isa kommer gärna till Babycafé. Barnledare Britt-Marie Kvist-Grönroos sköter Jonas, tre månader, medan mamma dricker kaffe.

många små och tänkte att det kan finnas ett behov av det här, säger barnledare **Marita Borg**.

När jag besöker Babycafé en torsdag i slutet av oktober är det tre mammor med barn på plats. Pappor hör till ovanligheten, men ibland deltar någon. Den här dagen är också Vasa svenska försam-

lings vik. barnarbetsledare **Camilla Särs** på plats.

Efter den inledande sångstunden håller hon en kort andakt som handlar om att hitta sin självkänsla – att vi mammor är bra som vi är, inte genom det vi gör.

Efter samlingen är det dags för kaffe och fri samvaro.

Samtalet flödar fritt kring bordet och kretsar kring vardagsbekymmer och glädjeämnen. Sådant som berör småbarnsföräldrar.

– Det är avkoppling att komma hit, sammanfattar **Mira Raukko**.

TEXT OCH FOTO: JOHANNA BACKHOLM

JULENS GÅVA till Mellanöstern

Finska Bibelsällskapet:
FI58 8000 1800 0557 83
Märk: 7431 jul
Insamlingstillstånd:
2020/2011/2231 och 949K12

Finska Bibelsällskapet
www.bible.fi/sve

MARKNAD

TJÄNSTER

Vi söker pålitlig och barnkär äldre, svenskspråkig dam för att t.ex. läsa, diskutera och kanske t.o.m. baka med vår 4-åriga dotter och 1,5-åriga son (ej hushållsarbete). Vi bor i Ulrikasborg, Helsingfors. Christian 050-3779728.

ÖNSKAS HYRA

Rökfri studerande söker etta i Vasa centrum gärna från 1/12
Therese 050-9254232.

Fritidsstuga vid havet. Långtidsuthyrning, sovplatser för minst 4 personer och bastu. Tfn 040-5569286 A. Borgström.

HÄR IGEN!

FOLKHÄLSANS KALENDER finns i välförsedda bokhandlar, affärer och i Luckorna runt om i landet. Du kan också köpa den via Folkhälsans förbund i Nyland, Åboland och Österbotten. Ålandskalendern kan du köpa via Landskapsföreningen Folkhälsan på Åland. Se närmare på www.folkhalsan.fi.

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

Hela Familjens Julhus

Mycket av förmånlig inköpstid i december!

Alla butikerna betjänar: Ma-Fre till 21 och lördagar till kl 18.

Halpa-Halli

AINA KAIKKI YÖSI HALVALLA

www.Hhnet.fi

Välkommen med på vår resa till
Almuñécar
14-22.1.2012

En perfekt start på det nya året med spanska solkustens värme, gemenskap, upplevelser, boende på högklassigt hotell, god mat, vila och glädje. Möjlighet att delta i utfärder varje dag, bland annat till Alhambra, Gibraltar, Nerja, Malaga och Ronda.

I priset på 880 € ingår flyg, logi på 4-stjärnigt hotell 8 nätter i dubbelrum, frukost och middagsbuffé varje dag.

Mera information och anmälningar: Kalle Sällström, tfn 050-3562 475, kalle.sallstrom@forsamlingsforbundet.fi.

Researrangör: Församlingsförbundet
Teknisk arrangör: Göran Sundqvist – Travelpartner

FÖRSAMLINGSFÖRBUNDET rf.

INKAST BJÖRN VIKSTRÖM

Kan omsorg köpas?

UNDER DE senaste veckorna har de privata vårdföretagens verksamhet granskats i medierna. Kritik har riktats mot att utgifter minimeras på bekostnad av vårdens kvalitet. Användningen av inhyrda läkare på sjukhus och tillfälliga inhoppare i hemvården skapar otrygghet. Samtidigt lyfter chefer och delägare i vissa företag ersättningar som känns orättvisa i en tid då många drabbas av att grundserVICEN försvagas.

MEN VARFÖR blir vi egentligen förvånade och upprörda? Tror någon på allvar att vi kan få kapitalismens fördelar utan dess oönskade bieffekter?

UNDER TIOÅRS ÅR har vi fått lära oss att köptjänster och privatisering är lösningen på den offentliga ekonomins svårigheter. Fri konkurrens kan pressa priserna, men detta förverkligas bara om nya inbesparingar tillåts försämra servicen. Att offentligt producerade tjänster automatiskt skulle vara dyrare än privata finns det inga belägg för. Privata aktörer vill naturligtvis maximera vinsten och de begränsas inte av långsiktigt ansvar, eftersom något annat företag kanske vinner nästa offertrunda.

JOURNALISTER och anhöriga till drabbade ropar på strängare kontroll av företagen. Det är viktigt, men vi behöver också våga ifrågasätta tron på privatiseringens välsignelser. Konkurrensutsättning leder inte alltid till att tjänster produceras billigare, effektivare och med högre kvalitet. Vad vi behöver inom den offentliga vårdsektorn är inte kortsiktigt vinsttänkande, utan långsiktiga avtal som möjliggör uppkomsten av ömsesidigt förtroende.

NÄR JESUS TÖMDE templet på kommers visade han att det är fel att förvandla gudslängtan till en handelsvara. Det samma gäller för omsorg. Uppgiften att förverkliga medmänsklighet och barmhärtighet bör leda och övervakas av samhällets folkvalda representanter, och inte godtroget överlätas åt marknadskrafterna. Annars sätter vi omedvetet de hjälpbehövande i samma situation som fattighjonerna, som förr ärligen placerades hos den bonde som gav den lägsta offerten.

Björn Vikström är biskop i Borgå stift.

”Tror någon på allvar att vi kan få kapitalismens fördelar utan dess oönskade bieffekter?”

RADBYTET TORSTEN SANDELL

Dags att ta betalt för jordfästningar?

Senaste år jordfästes nästan 5 000 personer som inte var medlemmar i den evangelisk-lutherska eller ortodoxa

kyrkan i enlighet med kyrkans jordfästningsformulär. De utgjorde tio procent av alla jordfästningar. Drygt 1 000 personer begrovs utan kyrkliga ritualer. Siffrorna ger vid handen att människor i vårt land, också de som inte hör till kyrkan, sätter värde på församlingarnas sätt att arrangera tillfällen där de anhöriga kan ta farväl av sina kära.

Församlingarna sköter jordfästningar gratis av gammal god vana. Men denna hedersbevisning är i grunden avsedd för kyrkans egna medlemmar. I takt med ett ökat antal utskrivningar ur kyrkan har emellertid antalet jordfästningar för icke-medlemmar ökat. Det är kanske dags att ställa frågan: när ska församling-

arna börja ta betalt för att man jordfäster icke-medlemmar?

En jordfästning innebär för en församling kostnader i form av arbetstid för en präst för sorgesamtal, skrivande av ett personligt griftetal, själva jordfästningen och deltagande i minnesstunden efteråt. En kantor behöver öva musikstycken, uppföra musik vid själva förrättningen samt ofta också vid minnesstunden. Kyrkvaktmästaren behöver arbetstid för att ställa kyrkan i ordning både före och efter jordfästningen. Han ordnar också med gravsättning av kistan eller urnan. Församlingssekreteraren sköter bokningar, kontaktar olika personer och ordnar med gravplats. Därtill måste församlingen räkna med kostnader för kyrkans uppvärmning, belysning och städning.

Av gammalt har församlingarna inte brukat ta betalt. Alla bör ju vara välkomna till Guds hus. Man

vill inte göra det svårt för någon att komma inom hörhåll för Guds Ord eller få själavård. Den avlidne har kanske innan han skrev ut sig ur kyrkan, bidragit till församlingens verksamhet med sin kyrkoskatt i årtionden, har man resonerat. Länge har också antalet jordfästningar av icke-medlemmar varit försumbart. Det är också medmänskligt att inte belasta de anhöriga i sin sorg med ytterligare utgifter. De måste ju ändå räkna med kostnader för begravningsbyrå, kistan, blommor, gravplatsen och serveringen vid minnesstunden. Det är inte billigt att dö i Finland.

I mitt arbete har jag mött en positiv förvåning hos anhöriga, då de får höra att en jordfästning är kostnadsfri också för deras avlidna som inte hörde till kyrkan. Mäniskor räknar med att få bara sådant som de varit med om att bekosta. Stamkundkort och medlemskap mm. ger förmåner enbart åt med-

lemmar. Att skriva ut sig ur kyrkan är ett medvetet val och de som gör det räknar med att det får vissa konsekvenser. Är det rätt att kyrkans medlemmar i längden bekostar icke-medlemmars jordfästningar med sina kyrkoskattebidrag?

Kyrkan kan i princip välja mellan tre framtidsalternativ. Antingen fortsätta som förut, vilket i allt högre grad kommer att tära på församlingarnas resurser. Eller så går man in för att erbjuda jordfästningar som köptjänster och beräknar ett pris som motsvarar de verkliga kostnaderna. Det tredje alternativet är att införa en frivillig avgift. Man berättar då för de anhöriga till en icke-medlem vad en jordfästning kostar församlingen och ger dem en möjlighet att betala in en valfri summa på församlingens konto.

TORSTEN SANDELL
kyrkoherde i Ingå.

LÄGERGÅRD PELLINGE

Värdet kan inte mätas i pengar!

Pellinge lägergård har under åren betytt mycket för de barn och unga som varit på läger där. Lägergården som ligger mitt i den sköna och unika Östnyländska skärgården har under alla årstider erbjudit barn och ungdomar en möjlighet att njuta av skärgårdens natur och tystnad.

Vi önskar att Pellinge lägergård inte skulle säljas, den behövs! Det unika läget, havet, St Olofs kapell, naturen och friden bildar en helhet för välmående. Otaliga är de konfirmander som ute på Pellinge, avskilda från den hektiska vardagen, har hittat sig själva och sin väg genom livet. Ska barn och unga verkligen framtida glädje och sorglöshet?

Pellinge lägergårds värde kan inte på något sätt mätas i pengar, om lägergården säljs mister alltför många en säker plats som erbj-

dit värme och kärlek oberoende om man är stark eller svag, rik eller fattig.

Pellinge är en satsning på långsikt! Om församlingen nu gör sig av med tomten på Pellinge finns inte en sådan plats i framtiden. En liknande insjömiljö som Karijärvi erbjuder finns det ännu av. Men att församlingen äger en stor tomt vid havsbandet är något så värdefullt att vi aldrig skulle få valuta för pengarna vid en försäljning.

Om församlingen bestämmer sig för att sälja Pellinge lägergård säljer också församlingen sin själ! Lägergården bland tallarna är så mycket mer än några sedlar på kontot.

KAJSA KARLSSON,
IDA-MARIA SOLA
Borgå

POSTLUDIUM

Tack!

Jag vill på detta sätt framföra ett varmt tack till de präster i Borgå stift, som under många år gett mig förtroendet att vara prästerligt ombud i kyrkomötet. Tack också alla svenska ombud under åren! Åren i kyrkomötet har varit tunga och givande. De har gett mig goda kontakter och framför allt många vänner i alla läger.

Jag säger tack med både förtröstan och oro i mitt hjärta. Jag litar på att allt är i Guds hand, på att Gud är god, men har en oro för att vår kyrka skall hamna på sidan om "spåret".

Jag ser med oro på att kyrkomötet (!) börjat rösta om sådant, som hör till läran. Jagsörjer också över att kyrkan, enligt min mening, i några stora frågor valt ett spår som inte är den apostoliska kyrkans.

För många i den yngre generationen är inte banden till kyrkan lika starka som för mig. Säkert är att de inte i det oändliga sitter och väntar på att dörrar, som nu är

stängda, skall öppnas. Här måste något ske innan det är för sent. Förhandlingar mellan representanter för olika väckelserörelser inom rikskyrkan och andra – präster och lekmän i församlingar – pågår redan.

Jag ber – och många med mig – om en väckelse och förnyelse av vår kyrka. Den förnyelsen börjar sannolikt nerifrån. Och jag hoppas att förnyelsen också ska nå kyrkans högre strukturer. Och att den skall omfatta både lära och liv med en ny förtröstan på Guds Ord, en ny omsorg om människor och en synligare inbördes kärlek mellan alla kristna.

”Och Kristus dog för alla, för att de som lever inte längre skall leva för sig själva utan för honom som har dött och uppstått för dem.” 2 Kor. 5:15

Tack – och förlåt! Gud välsignelse oss alla!

HENRIK PERRET

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Mannerheimvägen 16 A 9, 00100 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

MÄNSKLIGT LIV

”Människor ställs inför livets grundfrågor på ett sätt som inga andra varelser, även om man inte får några svar som alla kan enas om.”

Per Beskow i Signum om dolt religionsförakt

KLIPP KP-BLOGGEN

Sista veckan med Anna

”Jag har lärt mig att humma, nicka på huvudet och se väldigt intresserad ut när någon pratar med mig. Med jämna mellanrum skrattar jag dessutom lite grann och stundvis ser jag bekymrad ut.

Det fungerar ganska bra. Alla tror att jag kan franska. Alla utom Henriette. Hon spänner blicken i mig när jag hummar lite för mycket, och då vet jag att hon vet.”

Anna Tikum bloggar sista veckan om livet på missionsfältet. Läs mer på kyrkpressen.fi

Med foto i skinnet

Hanna Sandberg har tagit adventsbilden på KP:s pärmsida. Så här tänkte hon när hon tog fotot.

TEXT: NINA ÖSTERHOLM
FOTO: HANNA SANDBERG

Hur tar man en bra bild?

– Gå så nära du vågar och sedan ännu lite närmare. Försök med olika vinklar, böj dig ner eller ställ dig på en stol. Försök också fånga huvudmotivet från lite olika håll, det blir oftast en ganska tråkig bild om huvudmotivet är placerat i mitten.

Hur fotograferar du människor?

– Bilden brukar bli bäst om den som ska fotograferas är avslappnad. Jag försöker få dem att glömma bort att de står framför en kamera.

Kan man ta bra bilder med en telefonkamera?

– Ja, absolut kan du få en vettig bild också med en telefonkamera. Det är inte kameran som gör bilden utan fotografen.

Du har också en blogg. Hur många bilder laddar du upp på den?

– Det blir nog flera bilder i veckan och antagligen ännu flera i december. Min kamera har varit sönder en tid men nu har jag fått en ny och så det är extra roligt att ta bilder igen.

Varför startade du en blogg med bilder?

– Från början var det mest för att mamma och mormor skulle kunna följa med vad jag gjorde när jag flyttade hemifrån. Nu har jag ungefär hundra läsare per dag.

Vad skriver du om?

– Jag försöker skriva om vardagliga situationer ur ett skämtsamt perspektiv.

Hur ser din vardag ut?

– Jag går tredje året i gymnasiet och studerar parallellt till ungdoms- och fritidsinstruktör. Förutom att blogga och fota tycker jag om att gå på loppis. Jag försöker också umgås så mycket jag hinner med mina vänner, min pojkvän och min familj.

Varifrån kommer ditt fotointresse?

– Man kan säga att jag har det i blodet, båda mina föräldrar har varit och är fortfarande mer eller mindre intresserade av fotografering. Mitt eget intresse började i högstadiet när jag och min kompis hela tiden hade nya foto-projekt på gång – hon framför och jag bakom kameran.

Vad betyder advent för dig?

– Utan julen skulle december nog vara en jättejobbig månad för mig eftersom det är så mörkt. Advent handlar om att bygga upp stämningen inför jul, något att se fram emot i mörkret.

Hur skulle du fotografera en bild på temat advent?

– Jag skulle först associera fritt kring temat. Vanligen kommer man på en massa saker som är rätt svåra att fånga på bild, som förväntan till exempel. Men då har man i alla fall något att utgå ifrån.

HANNA SANDBERG kan också ta bilder på sig själv. Det är särskilt praktiskt när hon fotobloggar om sin vardag.

Du har fotograferat paradbilderna på denna tidning. Hur tänkte du när du fotograferade den?

– När jag skulle associera till ordet advent kom jag först på alldeles för många ord. Så jag bestämde mig för att tänka tvärtom – vad skulle jag inte klara mig utan i december? Vad skulle advent vara utan färgen rött och varma drycker?

Besök Hanna Sandbergs blogg på adressen www.hajjasfoton.blogspot.com

FÅNGA ETT ÖGONBLICK MITT I ADVENT

Hur ser din advent ut? Vad är det som tänds förväntan inom dig? Fånga ett ögonblick mitt i advent och dela med dig till Kyrkpressens läsare! Du behöver inte ha en fin kamera eller vara fotograf för att sända in en bild. Knäpp ett foto med en telefon eller pocketkamera!

Skicka in bilden på adressen webred@kyrkpressen.fi eller per telefon till numret 046 878 2664. Bilderna publiceras i läsarnas eget bildgalleri på adressen kyrkpressen.fi.

Bland alla inskickade bilder lottar vi ut tre adventsklappar.

